

Aantekeningen standpunt VSAN ter tafel 22 juni 2016

Uitgangspunt: Toegang tot het recht voor kwetsbare rechtzoekenden, dus ongeacht inkomen of sociale positie. Verbeteringen zijn prima, maar nieuwe bezuinigingen onaanvaardbaar.

De feiten en achtergronden

- Sedert 2007 bezuinigingen op toegang tot het recht.
- Sedert 2011 uitgavenreductie gesubsidieerde rechtsbijstand begroting VenJ van 480 naar 415 miljoen = - 13,5 % (p.3 brief minister)
- Grondslag doorgevoerde (bezuinigings-)AMvB 01-02-2015 (verlaging vergoeding rechtsbijstandverlener, nullijn tot en met 2018), ondanks motie Franken EK, is daarmee feitelijk onjuist geweest.
- Effecten AMvB 01-02-2015 (bezuiniging van ruim 26 miljoen) zijn nog niet meegenomen (op uitval en kwaliteit advocatuur en toegang tot het recht rechtzoekenden), althans zichtbaar in brief minister.
- Overheid grootste veroorzaker van vraag naar en kosten van rechtsbijstand door:
 - (In 60% van de gevallen is de overheid de wederpartij)
 - Ingewikkelde wet –en regelgeving
 - Veel beleidsruimte aan bestuursorganen
 - Gebrekkige incentives op samenwerking en integrale geschiloplossing binnen de publieke sector

“Decentralisaties in sociale domein vragen om groot onderhoud aan stelsel van rechtsbescherming”, NJB 22-04-2016, p.1462 (onderzoek “Rechtsstatelijke aspecten van de decentralisaties in het sociale domein”) www.rug.nl/research/portal

Reactie op de concrete voorstellen in de brief d.d. 31 mei v/d minister

- **Versterking eerste lijn middels een Poortwachter? : Gaan we terug naar de buro's voor rechtshulp?** Alvorens voor deze dure bureaucratische optie wordt gekozen dienen (dure) randvoorwaarden geborgd te zijn:
 - Dossiervorming/Onafhankelijkheid/Tuchtrecht medewerkers 1e lijn/Erkenning aansprakelijkheid schade fouten in 1e lijn/Toegang tot Rechter, indien 1e lijn verwijzing naar advocaat afwijst
 - Géén toets op wenselijkheid (normatief)

- **900-puntengrens is onzinnig en slecht gemotiveerd**
 - Niet te rijmen met terechte wens verdergaande specialisatie advocaten;
 - Sociale Advocatuur is een specialisme 'an sich';
- **Pakkettoevoeging multi-problematiek en trajecttoevoeging Familie –en asielrecht is feitelijk uitsluiting van door overheid gecreëerde vraag om rechtsbijstand: Pak probleem aan bij de wortel en vereenvoudig wetgeving!**
 - Een eerdere pilot multiproblematiek gaf géén kostenbesparingen bij pakkettoevoegingen (indien er urenmaximalisatie is);
 - Pakkettoevoegingen zonder urenmaximalisatie worden niet behandeld door advocaten i.v.m. onvoldoende opbrengst.
- **Bij echtscheiding familie-inkomen bepalend? Slecht doordacht i.v.m. strijdigheid 6 EVRM en gevallen van kindermishandeling/huiselijk geweld**
- **De positieve multipliereffecten van inzet van gesubsidieerde rechtsbijstand zijn ten onrechte niet berekend. Sociaal advocaten zorgen er dagelijks voor dat:**
 - Een huisuitzetting kan worden voorkomen (kosten maatschappij € 70000,-)
 - Te dure gedwongen jeugdhulp door de kinderrechter wordt afgewezen (gesloten plaatsing jongere kost méér dan € 300,- per dag);
 - Werknemers aan het werk blijven/ recht hebben op re-integratie;

Maar ook dat essentiële rechten effectief worden verwezenlijkt:

 - Dat ouderen een beroep kunnen blijven doen op huishoudelijke hulp ihkv de WMO;
 - Dat kinderen niet zonder machtiging van de kinderrechter worden opgesloten;
- **Eigen bijdrage geïnd door de overheid van rechtzoekenden zowel voor hulp in eerste als in tweede lijn?**
 - De minister werpt feitelijk nieuwe obstakels op voor de als 'laagdrempelig' gekenschetste Juridisch Loketten;
 - De VSAN meent dat de centrale inning van de eigen bijdrage geen sturingsmechanisme mag zijn om de toegang tot het recht te sturen. Op dit moment blijven teveel eigen bijdragen overigens onbetaald (voor risico van de betreffende advocaat), omdat direct juridisch handelen vereist was.

Conclusie: Sedert 2012 lopen de uitgaven gesubsidieerde rechtsbijstand in rap tempo terug. Dit, terwijl de decentralisatie in het sociale domein, de verhoogde aantallen asielzoekers en de ambities van het Ministerie op het terrein van veiligheid naar verwachting de vraag naar rechtsbescherming doen toenemen.

Van advocaten mag worden verwacht dat zij, conform hun gedragsregels, waar mogelijk op alternatieve wijze aan geschilbeslechting doen. Dat doen zij ook, maar dit is gewoonweg niet onderzocht. Het beeld van de ouderwetse advocaat strookt niet met de feiten. Op veel rechtsgebieden wordt nog uitsluitend digitaal gecommuniceerd met de ketenpartners. (Echter, digitale dossiers moeten de advocaten zelf uitprinten voor hun cliënten.)

Echter, doorzettingsmacht van een advocaat blijft nodig om van 'recht hebben' ook 'recht krijgen' te maken. Verdere afbraak van het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand door de nieuwe obstakels brengt effectieve toegang tot het recht in gevaar voor de meest kwetsbare burgers. De nieuwe taakstellingen zijn niet meer realistisch, tenzij toegang tot het recht een onsje minder mag zijn.

Namens de VSAN,

R. Feiner